

GEIR TANGEN

Maestro

Översättning Helena Sjöstrand Svann och Gösta Svann

FORUM

Bibelcitatet på sidan 219 är hämtat från Bibel 2000.

Bokförlaget Forum, Box 3159, 103 63 Stockholm
www.forum.se

Norska originalets titel: Maestro
Copyright © Geir Tangen 2016
Published by agreement with Ahlander Agency
Omslag: Niklas Lindblad, Mystical Garden Design
Tryckt hos ScandBook AB, Falun 2017
ISBN 978-91-37-14988-2

Till mamma och pappa för att ha visat mig
magin som finns i böcker.

Haugesunds Avis

Fredag morgon, den 27 augusti 2010

Den här morgonen, fyra dagar innan ljuset släcktes, stod journalisten Viljar Ravn Gudmundsson bredbent i sammanträdesrummet och njöt av atmosfären omkring sig. Muntra leenden, lystna ögon och högmodiga skratt präglade rummet. Det var precis som det skulle vara.

– Herrejävlar, Viljar! Jag vet inte vad du ger dina källor, men jag gillar det. Vi snackar alltså kommunikationsministern. Fastnaglad vid skampålen med spikpistol och rumpbar. Jag hade gladeligen gett min vänstra lever för att få sätta mitt namn under en sådan sak.

Kulturjournalisten Henrik Thomsen var tre huvuden högre än sin kollega utan att det nämnvärt hjälpte upp intelligensen. Viljar skymtade rester av stelnat florsocker i den yviga mustaschen.

– Det hade du inte överlevt, Thomsen, tro mig. Det är därför du recenserar konserter medan jag jagar rovdjur i maktens korridorer.

Viljar lämnade den storgvuxne mannen och ställde sig lite för sig själv i rummet. Lät ljuset skina på sig. Han förtjänade det. Det här var hans stund. Ögonblicket då allas blickar riktades mot honom fulla av respekt och beundran. Det han hade gjort var unikt i tidningens 115-åriga historia. För de andra reportrarna och redaktörerna verkade artikeln vara resultatet av månaders ambitiös grävande journalistik. Att det inte var riktigt hela sanningen brydde sig Viljar inte om. Sådant här var han specialist på.

Om artikeln kom till efter hundra övertidstimmar eller singlar ner i händerna på honom som en fjäder från himlen sket han fullständigt i. Han satt på ett scoop och hade ordet i sin makt.

Det han skrev var sant. Så var det i Haugesund. Gång på gång hade han knuffat ner maktmissbrukarna från deras piedestaler. I Haugesunds Avis var Viljar Ravn Gudmundsson en obelisk av granit som lika gärna kunde resas på tomten där det nya tidningshuset höll på att byggas.

Nyheten han presenterat för redaktionen den här morgonen hade alla ingredienser som krävdes för ett rikstäckande mediedrev, den process som uppstår när alla de stora redaktionerna samtidigt bevakar samma dramatiska händelse och bevakningen blir så omfattande att den överskuggar allt annat i media. Politik, maktmissbruk, kändisar, kriminalitet och sex. Allt detta i en och samma nyhet, och det var lilla Haugesunds Avis som satt på den. Tidningen hade Viljar Ravn Gudmundsson, och därmed också den trovärdighet som behövdes för att scoopet skulle uppmärksammas av rikspresen.

Vid trettiosju års ålder hade Viljar sedan länge ett grundmurat rykte som en av landets pålitligaste röster i media. Jobberbjudandena från de stora mediehusen damp ner med jämna mellanrum i inkorgen, men dem struntade han i. Han var helgpappa och stod inte ut med tanken på att veckopendla till Oslo. Hans tolvårige son Alexander bodde här, och inget jobb i världen kunde få honom att offra stunderna de fick tillsammans. Dessutom gick det inte att komma ifrån att Viljar var bekväm av sig. På lokaltidningen hade han fria tyglar. Han kom och gick som han ville. Han skrev om sådant som passade honom bäst och tackade nej till tidningsreportrarnas tröstlösa harvande. Han var tidningens libero. En fri själ i ett fritt landskap. Han satte agendan. Han var husets anarkist. Följde sina egna regler och gick sina egna vägar, till chefredaktören Johan Øveraas stora glädje och förtvivlan.

När uppgifterna om kommunikationsministern Herman

Eliassen dök upp några dagar tidigare hade han länge sagt till sina chefer att han jobbade på en jättegrej med oanade konsekvenser. Bara snack, förstås. I själva verket hade han ägnat stora delar av arbetsdagarna åt att planera en weekend i London med Alexander. Som tur var sammanföll avresan med dagen då han kunde servera kommunikationsministerns huvud på ett fat inför hela redaktionen.

– Gott folk ... Hör på mig en sekund!

Chefredaktören Johan Øveraas förde resolut Viljar till ett hörn av rummet där de andra journalisterna kunde församlas. Han satte händerna på höfterna och Viljar la fascinerat märke till att chefredaktörens nävar faktiskt försvann in i fläsket.

– Nyheten kommer att slå ner på Akersgata som en pint Guinness på en fest med bubblande champagne. Fan vilket bakslag för Herman Eliassens hyllningskör. Vi i lokalpressen som känner gubben har ju väntat länge på att få se honom dingla i rövhåret. Jävligt bra jobbat, Viljar.

Det blev en rungande applåd i det lilla rummet, och Viljar Ravn Gudmundsson njöt för fulla muggar. Det här var *hans* nyhet. Han var osårbar i det här maktspelet. Han hade sanningen som sin ståndaktiga följeslagare och ingen kunde sätta käppar i hjulet för den.

Utanföör fönstret slet vinden i de gamla ekarna vid Lillesunds skola. Trötta löv klamrade sig fast vid sommarens livskraft en liten stund till. Än så länge var de starka, mörkgröna och frodiga. Till skillnad från journalisterna inne i tegelbyggnaden visste lövverket att allt har ett slut. En dag kapas livlinan till allt som existerar och vinden kommer att riva med sig de höstgula smyckena i häftiga kastbyar.

På en gårdspan några mil längre söderut stod sjuttonårige Jonas tillsammans med sin älskade. Genom sina förälskade blickar och smekningar förseglade de inte bara sitt eget öde utan också Viljar Ravn Gudmundssons, han som i samma ögonblick tog emot en sista klapp på axeln från sin chef.

– Otroligt bra jobbat, Viljar. Åk till London. Stäng av mobilen. Ha det mysigt med sonen, det har du gjort dig förtjänt av. Vi tar över här. Om fyra dagar är du tillbaka. Jag kan lova kraftig medvind på hemresan, för här kommer det att blåsa ordentligt.

Viljar log finurligt medan han packade ner det viktigaste i resväskan. En sista gång ögnade han igenom bildmaterialet som skulle användas till nyheten om Eliassen och vidarebefordrade det till desken. Chefredaktören stod fortfarande bredvid honom när han var klar. Han tittade upp på Øveraas med sin vanliga skålmska blick.

– Blåsa? Men det blåser väl alltid här i Haugesund?

Fyra dagar senare ...
Stemmen, Haugesund
Tisdag kväll, den 31 augusti 2010

Hotfulla moln drog fram över himlen. Som ett mörkt omen tog de plats under den blå timmen mellan dag och natt. Ena sekunden badade Eivindsvatnet i ett trolskt skimmer för att sedan svepas in i ett svart täcke av svavellukt, åskknallar och ösregn.

Ute på Stemmen, en liten bro byggd 1907 över fördämningen vid ingången till vandringsområdet runt Eivindsvatnet, stod Jonas Ferkingstad. Den spensliga gestalten tittade försiktigt ut över kanten.

Det långa blonda håret låg som klistrat mot hans panna. Isblå ögon blickade bort mot en imaginär punkt i tomma intet. När molnen då och då vek undan på himlen skymtade han vattendraget under fördämningen. Från bron där han stod och ner till botten av stenröset var det kanske tio meter. En genomvåt, tunn, vinröd bomullsskjorta smet åt vid bröstkorgen. Kroppen skakade. Han kastade hastiga blickar upp mot backen, mot gångvägen under Skjoldavegen, men mest blickade han in i tomheten.

Jonas rätade på sig när han fick syn på personen som kom gående mot honom. Det gick inte att känna igen gestalten, men Jonas visste vem det var. Han hade i det längsta hoppats slippa den här uppgörelsen. Här fanns varken förnekelse eller lögn. Svek eller bedrägeri. Två människor fullkomligt ensamma, som bägge kände till sanningen, och ingen av dem behövde gömma sig bakom fasader och förställningar.

De stod länge och betraktade varandra på avstånd. Höstvinden piskade skummet på Eivindsvatnet. En ny blixtnedslätt slet upp

himlen. I den snabba glimten av kallt ljus såg de varandra. Nakna. Oskyddade. Ensamma. I nästa sekund återkom mörkret, och åskknallen fick brobetongen att vibrera. Jonas stod avvaktande med slokande axlar. Tittade upp på personen framför sig. Jonas längtade efter att få krypa in i den andras armar. Bara stanna kvar i den trygga famnen och låtsas som om ingenting hade hänt. Att allt bara var en hägring. Overkligt. Något som skulle försvinna om man bara blinkade ett par gånger. Så var det inte. Inget kunde göras ogjort.

De stod där en kort stund medan regnet öste ner över dem. Ömsesidig maktlöshet speglades i ansiktena. Inget sades, men efter en stund sträckte den andra fram händerna mot Jonas, som kippade efter andan när han lät sig omfamnas. Inga ord kunde beskriva känslan han upplevde just då. Inte lycka. Inte lättnad, utan något annat. Något djupt därinne som fick honom att släppa taget. Alla undertryckta känslor slungades upp likt en gejser. Han hörde själv hur han vrålade mot bröstet på personen som höll om honom, men han brydde sig knappt. Nu måste det ut, allt det onda.

Över den andras axel tyckte sig Jonas skymta en skugga som rörde sig borta vid det lilla båthuset. Två röda kajaker som låg utmed båthusväggen klamrade sig fast vid varandra i vinden. Han hade sett dem ute på vattnet de senaste dagarna men kunde inte riktigt begripa att någon ville ge sig ut på sjön i det här vädret.

Den lilla avvikelsen gjorde honom uppmärksam. Omfamningen hade definitivt blivit hårdare, som om den andra försökte krama luften ur honom. Jonas försökte lösgöra sig lite ur järngreppet. Ville inte släppa helt och hållet ännu. De små snyftningarna kändes i magen. Förtyvvlade små jämmer som i sig vittnade om vad han hade gjort. Jonas visste att det här var hans fel. Enbart hans fel.

Kraften i armarna som höll om Jonas var en urkraft. Omänsklig. Hans egna armar hängde slappt och det var bara styrkan hos

den andra som gjorde att benen inte vek sig under honom. Jonas var tom. Han var ett tunt och skört skal som inte kunde bjuda något motstånd. Han förstod med ens att det här var en kamp. En kamp på liv och död. Det gick upp för honom att den andra inte höll om honom för att ge tröst och stöd. Jonas uppådade sina sista krafter och slet sig loss ur greppet. Han stirrade på motståndaren med nya ögon. Han ställde sig stadigt men kände hur orkeslös kroppen var.

Plötsligt ändrade scenen på bron karaktär. Ett nytt ljussken. En ny åskknall. Den största av de två öppnade munnen för att skrika, men det enda som hördes var en hes viskning. En väsende utandning.

Med lugna rörelser tog den ena gestalten ett ordentligt tag om den andra och i en hastig rörelse lyftes kroppen upp från marken och hivades över broräcket. Skriket som följde skar in över Djupadalen när kroppen störtade ner i avgrunden. Sedan kom tystnaden. Till och med regndropparna föll ljudlöst när allt var över.

Fyra år senare ...

Mediehuset Haugesunds Avis

Måndag morgon, den 13 oktober 2014

En ensam rad flimrade på datorskärmen. *Text: Viljar Ravn Gudmundsson*. Han blinkade. Det sved i ögonen. En timme av arbetsdagen hade redan gått och det enda Viljar utträttat var att skriva sitt namn.

Han höjde blicken och såg ut över Karmsundsgata. Bilar i regn och dimma. Arkitekterna bakom det nya mediehuset i Haugesund hade kanske tänkt att golv-till-tak-fönstren skulle inspirera arbetsmyrorna i det öppna kontorslandskapet. Utsikten var dock lika deprimerande som att lyssna på Metallicas ”The Black Album” spelat på panflöjt.

Mediehusets lokaler var splitt nya, men tio år på samma redaktion hade fungerat som en långsam åderlätning av islänningen Gudmundssons krafter. Glädjen över att avslöja något som kunde ha skapat krigsrubriker i riksmidia smulades sönder i en ständig jakt där gårdagens sensationer var *yesterday’s news*. Inget bleknar snabbare än trycksvärta.

Han försökte räta på ryggen. Hade knappt passerat fyrtio och var redan deformerad av oändliga timmar framför tangentbordet och skärmen. Han såg sig omkring och noterade att han var den enda som inte jobbade. Knattret från grannarnas tangentbord hamrade i hörselgångarna som tusen kackerlackor över ett parkettgolv. Sorlet av de andra journalisternas röster irriterade honom omåttligt. Att ta bort de gamla hederliga kontorsrummen och ersätta dem med denna veritabla myrstack till öppet kontorslandskap var ren djävulskap satt i system.

Förutom tystnaden var kontorsstolen det Viljar saknade mest. Den djupa och stora varianten han haft vid sitt gamla skrivbord var av sorten som man kunde luta sig bakåt i. Med fullt stöd för hela ryggen. Lugna dagar var det inga problem att ta en powernap om man ville. De nya stolarna var korta och hade ryggstödet inskjutet mot korsryggen så att man satt som om man hade en tio centimeters analplugg i ändan.

Viljar bytte ut ett smaklöst nikotintuggummi mot en snusprilla och såg sig återigen omkring. Synen var densamma. Som alltid. Bås efter bås med arbetsplatser i grupper om fyra, enbart avskilda av en och en halv meter höga vita block med kungsblå framsida som mest såg ut som förvuxna stationära hårddiskchassin. Den enda omväxlingen utgjordes av en osedvanligt ful, grön och obekvämt sittgrupp som fungerade som köksö mitt i lokalen.

Chefredaktören Johan Øveraas stod vid sittgruppen. Viljar iakttog honom och konstaterade belåtet att sextiotvåringen befann sig närmare pensionärstillvaron än vad han någonsin skulle komma himlen. Johan var allt som en bra mellanchefer måste vara i en koncern som Orkla Media. Skrupelfri, känslökall och moraliskt fördärvad, men hundraprocentigt lojal mot ledningen.

Øveraas märkte hans blick och vaggade fram till Viljars lilla bås.

– Jävla smitare! Det går fan inte en dag utan att du sniker åt dig några timmar mitt under arbetsdagen. Tror du jag är en fullständig idiot? Tror du inte jag ser när folk kommer och går här i huset?

Øveraas blåste upp sig som en ballongfisk, men det var mest munväder. Viljar visste mycket väl vad chefredaktören syftade på. I fredags hade Viljar lämnat kontoret utan någon förklaring.

– Måste jag klia dig på ett visst ställe för att få dig att reagera, eller kan du vara vänlig och svara när jag pratar med dig?

Ögonen vidgades och ansiktsfärgen övergick i en blålila nyans.

Viljar hade trott att artikeln som Øveraas gav honom ansvaret för i fredags skulle tas om hand av helgskiftet, men se den gubben gick inte. På morgonmötet den här måndagen hade ärendet dykt upp igen som en mördarsnigel på hans skrivbord, och han hade fått till klockan tolv på sig att leverera.

Han hade alltså tre timmar på sig att skriva en huvudartikel på tolvhundra ord och en kompletterande på sexhundra ord om föreningen Mental Hälsa som var missnöjd med bemötandet de fått på sin eviga vandring mellan akutmottagningar, sjukhus, husläkare och psykiatri. Den här gången skrek de i högan sky och slog larm om att allvarligt psykiskt sjuka människor gick omkring i staden eftersom de aldrig fångades upp av systemet.

Viljar såg på chefredaktören med blid blick. Det var bäst att lugna ner honom så att han inte exploderade som en uppretad lämmel.

– Spänn av. Jag var kass i magen. Ville inte förpesta hela huset med den skitlukten. Jag håller på med artikeln nu.

Johan Øveraas stod kvar ett par sekunder innan han som vanligt lät ilskan gå ut över något materiellt. Den här gången var det två kulspeuspennor som fick ta straffet när han sopade ner dem på golvet, tvärvände och klampade ut i kontorsön.

Viljar suckade, plockade upp pennorna och ögnade ännu en gång igenom faktauppgifterna till artikeln.

Blodfattigt. Tråkigt. Ointressant. Tre ord som täckte in både den blivande artikelns innehåll och arbetet med att skriva den. En timme senare var ändå det mesta avklarat. Texten saknade själ, närvaro och spännande litterära upptåg. Sådana artiklar kallade tidningsmänniskor för PKT, politiskt korrekt torrfoder.

Viljar gäspade, pressade ner skorna i heltäckningsmattan innan han i ett ögonblicks tankspriddhet lutade sig bakåt i den svarta stolen. Det var med ett nödrop han lyckades återfå balansen igen när stolen höll på att välta och sånär hade skickat ner honom på golvet. Han tittade sig hastigt omkring för att se om någon hade märkt vad som hände och tryckte sedan med

en uppgiven suck på skicka-knappen utan att korrekturläsa.

Han var redo för dagens första rökpaus och tog på sig den långa grå vårjackan som han hade köpt på Fretex för femtio kronor och som hade följt honom de senaste tre åren. Jackan fladdrade bakom honom där han gick genom korridoren bort mot hissen. En av journalistvikarierna höjde handen till hälsning när han passerade arbetsplatsen längst bort. Viljar bevärdigade inte gröngölingen med en blick. Vikarierna befann sig fortfarande under honom i hierarkin på tidningen. Nätt och jämnt, men ändå.

På parkeringen utanför mediehuset stod en kollega och rökte. Viljar gick åt ett annat håll och tände sin cigarett. Det enda han hatade mer än politiskt korrekt torrfoder var kallpratande kolleger. Viljar hade fullt upp med sig själv.

Han fick ett sting av dåligt samvete när han kom på att han hade glömt kolla om Alexander gått till skolan. Viljar mindes förra gången Alexander var hos honom. Han hade inte miss-tänkt någonting, men Alexander hade skolkat från skolan i flera dagar. Viljar fixade inte att ha en adhd-diagnostiserad tonåring boende hos sig i perioder.

Vad gör jag för fel? Vi som alltid hade varandra och som älskade att umgås. Nu finns det bara ett tomt, ordlöst skal kvar av det som var. Vafan var det som hände egentligen?

Exet, eller ”häxan” som Viljar gärna kallade henne, hade insisterat på att han måste ta sin del av ansvaret från första dagen. Tidigare kunde han lämna sonen på söndagseftermiddagarna, men nu när Alexander hade fyllt sexton dök han upp när han själv ville. Hans mamma hade sagt att det var en naturlig utveckling och Viljar ville inte protestera, även om det stökade till hans liv ännu mer.

Viljar sög ut den sista livskraften ur cigaretten, slängde den på marken och gick in igen. En sur pust av nyrökt tobak hängde efter honom genom korridorerna. Några icke-rökare rynkade demonstrativt på näsan när han passerade. Viljar kunde inte bry

sig mindre. Han dämpade den värsta rökluften i andedräkten med ett nytt nikotintuggummi när han såg att Øveraas återigen dykt upp vid hans bås.

– Om jag hade dragit av för de där jävla rasterna du tar varje dag hade det blivit en mager månadslön för dig, Gudmundsson.

Chefredaktören stod med händerna stadigt planterade i bilringarna.

– Och om du hade räknat på antalet tecken som jag bidrar med till tidningen och jämfört med vad de andra reportrarna producerar, så skulle du ha upptäckt att jag borde ha löneförhöjning. En sak har alltid flera sidor, Øveraas. Det borde väl du veta som kallar dig redaktör.

Den korpulente chefredaktören blev återigen märkbart rödare i nyllet.

– Det är väl för helvete inte längden det beror på, Gudmundsson.

– Nej, precis... Och det borde ju du veta.

Viljar flinade och klämde sig förbi chefen som nu visade alla tecken på att tappa humöret. Som tur var hade han också tappat talförmågan. Øveraas vände på klacken, sparkade till en krukväxt på golvet och lämnade konfliktområdet innan det utbröt eldstrid.

Om Viljar haft en kontorsdörr skulle han ha slängt igen den bakom sig. Istället tog han på sig sitt headset. Han blickade sorgset ut mot oändligheten utanför fönstren. Timme efter timme kunde han sitta och glo på dropparna som rann nerför rutan. I imman på glaset bildade skurarna ett slingrande spjälverk. Folk hukade under den regntunga himlen vid Seven Eleven-butiken på andra sidan Karmsundsgata innan de sprang till sina väntande bilar.

Han drog fram en gammal t-shirt från skrivbordslådan och torkade håret för att inte regndroppar skulle falla ner på tangentbordet. Sedan slängde han in tröjan under skrivbordet. Han kollade mejlen och såg att inkorgen var full av nya meddelanden.